

[Handelsministeren.]

27 Mill. Kr. Bankens Aktiekapital har saaledes være uforandret i de sidste 56 Aar.

Nationalbanken i København, som den danske Seddelbank hedder, blev som bekendt stiftet i 1818; 5 Aar efter den saakaldte Statsbankerot i 1813. Banken stiftedes som en privat Aktiebank og fik Eneret til Udstedelse af Pengesedler i et Tidsrum af 90 Aar. Denne Eneret fornyedes i 1907 for et Tidsrum af 30 Aar, altsaa indtil 1938. Da Eneretsfornyelsen fandt Sted ved Vedtagelsen af Loven af 12. Juli 1907, blev det bestemt, at der inden Udgangen af 1935 paa Rigsdagen skulde forelægges Forslag til Lov om Ordning af Statens Seddelvæsen. Bestemmelsen herom findes i § 17 i Loven af 1907. Desuden indeholder § 17 følgende:

„Fortsættelse af Bankens Virksomhed som seddeludstedende Bank kan ikke finde Sted ud over 31. Juli 1938, medmindre dette — saavel som Vilkaarene derfor — vedtages af Bankens Aktionærer paa en ordentlig eller overordentlig Aktionærforsamling med et Stemmetal af mindst $\frac{2}{3}$ af de paa Forsamlingen mødte stemmeberettigede.“

Denne Bestemmelse er, som Loven i øvrigt, et Vidnesbyrd om, at Aktionærinteresser i høj Grad gjorde sig gældende i 1907. Loven af 12. Juli 1907 er en Lov, der er givet i Aktionærernes Favør. Disse kunde nu, efter at have udnyttet Seddelprivilegiet i 120 Aar, efter Lovens Bogstav simpelt hen likvidere Landets Seddelbank, om de fandt det opportunt, passende og stemmende med deres private Interesser.

Nu er der imidlertid efter langvarige Forhandlinger, ført mellem Repræsentanter for Regeringen og for Banken, sluttet en Overenskomst, hvorefter saadan Likvidation kan undgaas, idet Aktionærerne udløses fra 1. Maj i Aar at regne ved Udstedelse af 4 pCt.s statsgaranterede Obligationer efter Forholdet to Obligationer for hver Aktie. Saavel Bankens Direktion som dens Repræsentantskab og Aktionærforsamling har tiltraadt Overenskomsten. Tilbage er saa Rigsdagens Godkendelse, inden Overenskomsten kan blive endelig stadfæstet.

Nationalbanken i København blev stiftet i 1818 i en økonomisk vanskelig Tid ikke alene for Danmark, men for mange andre Stater. De langvarige Krige i Slutningen af det 18de og Begyndelsen af det 19de Aarhundrede havde ødelagt Landenes Økonomi og bragt stor Forvirring i deres Pengevæsen; Danmark var blandt de værst stillede, og Regeringen blev ligefrem nødsaget til at lave Statsbankerot umiddelbart

før Fredsslutningen i 1814. Den enevældige Konge og hans Raadgivere havde ved deres forfejlede Pengepolitik og Udenrigspolitik bragt Landets Økonomi i en saadan Uorden, at Aartier skulde passeres, inden nogenlunde normale Forhold igen kunde tilvejebringes. Seddelpressen blev taget alt for flittigt i Brug, og de Folk, der nu anbefaler en Gentagelse heraf, skulde studere Virkningerne af Danmarks Inflationspolitik dengang — de vilde da formentlig naa til Erkendelse af, at Uorden i et Lands Pengevæsen hører til de Ting, der afstedkommer de største Ulykker for Land og Folk.

Nationalbanken i København er ikke Danmarks første Seddelbank. En saadan stiftedes allerede i 1736 og hed i daglig Tale „Kurantbanken“. Det var en privat Aktiebank, først med en Aktiekapital paa $\frac{1}{2}$ Mill. Rigsdaler, senere blev Aktiekapitalen udvidet til $2\frac{1}{2}$ Mill. Rigsdaler. Kurantbanken havde mange Vanskeligheder at kæmpe med; allerede 1745 fik den Moratorium, hvorved den blev fritaget for at indløse de udstedte Pengesedler, men Regeringen gjorde ogsaa flittigt Brug af dens Sedler, og i 1773 saa Staten sig ligefrem nødsaget til at overtage Banken. Aktionærerne blev da udløst ved Statsobligationer, dog langt fra til pari Kurs. Kurantbanken havde ikke større Held med sig som Statsbank, dens Sedler blev ikke indløselige, og Følgen var et stort Kursfald paa de udstedte Sedler. Senere blev der oprettet tvende Speciebanker, en for Hertugdømmerne og en for det øvrige Kongerige. Disse Banker kunde ogsaa udstede Pengesedler, men man naaede ikke at faa et stabilt Pengevæsen tilvejebragt, saaledes som Hensigten var, specielt naaedes det ikke uden for Hertugdømmerne. Ved Udgangen af Aaret 1812 var der udstedt Sedler til et Beløb, der efter Datidens Forhold var ganske svimlende, nemlig 142 Mill. Rigsdaler, og Sedlernes Kurs gik ned til kun 7 pCt. af Paalydendet. Efter Statsbankerotten i 1813 blev de her nævnte Pengeinstitutter afløst af en helt ny Bank: Rigsbanken. Den nye Bank skulde indløse de udstedte Kurantsedler saaledes, at der blev givet 1 Rigsbankseddel for hver 6 Kurantsedler. Men heller ikke dette hjalp. Tilliden var brudt, en Rigsbankdaler sank helt ned til en Kurs af $\frac{1}{64}$, hvilket omregnet for Kurantdaleren betød, at dennes Kurs var $\frac{1}{600}$ af sit Paalydende.

Under disse fortvivlede Forhold blev den nuværende Nationalbank i København stiftet i 1818. Den blev stiftet som en udpræget Privatbank, idet man vilde gøre den saa uafhængig af Regeringen som paa nogen